

ABBÉS COMMÉMORÉS A SAINTE-MARIE-AU-BOIS
NON SPÉCIFIÉS ET NON IDENTIFIÉS

Janvier : 30 : Ébert.

Mars : 11 : Connon, 17 : Raoul ²²), Lectard, 26 : Ancher.

Avril : 2 : Golfran, 13 : Conrad,

Juin : 18 : Walter.

Juillet : 25 : Henri, 28 : Richard.

Août : 25 : Garin.

Septembre : 5 : *Sanctus*, 9 : Garnier, 11 : *Allefinus*, 26 : Henri, 27 :
Pérégrin, Ansculphe, Ponce, 30 : Guillaume ²³).

Octobre : 7 : Sanctius, Anselme, 8 : Courvin, 9 : Robert, 22 : Hubert,
25 : Henri.

Novembre : 2 : Rembert, Étienne, 7 : Ascelin, 13 : Herbert ²⁴), 15 :
Gossuin, 18 : Évrard.

Décembre : 7 : Humbert, 9 : Seibaut, 12 : Rogon, 14 : Guerrie, 17 :
Conrad, Mansfred.

28, rue Jennay
B-5852 Isnes

Émile BROUETTE.

De collectie ikonen van de Abdij van Berne

De Nederlandse Abdij van Berne (gemeente Heeswijk-Dinther) kwam op 5 december 1974 in het feitelijk bezit van een belangrijke collectie ikonen. Bij notariëel contract van 5 november 1947 was deze collectie bij wijze van geestelijke fundatie door Baron W. C. O. van den Bogaerde-Van Terbrugge (1882-1894), toen nog woonachtig te Brussel en later bewoner van Kasteel-Heeswijk, reeds in blote eigendom aan genoemde abdij overgedragen, maar zou krachtens ditzelfde contract voorlopig op dit kasteel, met name in de Slotzaal worden bewaard. De verzameling werd door Baron van den Bogaerde in het begin van deze eeuw gevormd, toen hij als Conseil en Chargé-d'affaires verbonden was aan de Belgische gezantschappen te Boekarest, Sofia en Boedapest (1929-1935).

Deze collectie bestaat in totaal uit 32 exemplaren, inclusive 10 koperen reis- en huisikonen van klein formaat; de 22 panelen variëren sterk van voorstelling, afkomst, ouderdom en grootte. Een eerste inventarisatie wijst uit, dat de meeste ikonen in het oude Rusland

zijn vervaardigd. Uit Centraal-Rusland (School van Moskou) zijn 2 bijzonder fraaie exemplaren aan wezig; een Opstandigs-ikoon toont verwantschap met de Zuidrussische School van Palech. Enkele wijzen in de richting van Wit-Rusland en Oekraïne. Meerdere ikonen zijn afkomstig uit ateliers in de Balkan (Bulgarije en Roemenië). De ouderdom van de ikonen loopt sterk uiteen; enige dateren uit de 15^e of 16^e eeuw; sommige pas uit het einde van de vorige eeuw; de meeste uit het tussenliggende tijdperk van vier eeuwen.

De preciese gegevens over ouderdom, geografische herkomst, kloosteratelier of school, over de theologische en liturgische betekenis en functie der voorstellingen, alsook over de artistieke kwaliteiten moeten door nadere studie worden verworven en zullen slechts langzaamaan, deelsgewijze en in diverse graden van zekerheid kunnen worden vergaard.

Materiëel gezien is de verzameling in goede staat, na de behandeling ervan in 1949 door de Russische ikonen-restaurateur Kessioanoff te Brussel; slechts een ikoon, een Yspjenie (Ontslaping van de Moeder Gods), was bij de jongste, feitelijke overdracht in een dusdanige staat — niet wat de schildering, maar wat het paneel betreft — dat deze terstond in restauratie moest worden gegeven.

Thans berust de collectie in de kleine en intieme huis- of prelaatskapel van de abdij, niet geëxposeerd als in een museum, maar zo geordend, dat er een Oosterse Liturgie passend kan worden gevierd. Het is een gelukkige omstandigheid, dat de Bernensis dr. P. Al, sinds 20 juni 1974 studiesecretaris van het Apostolaat voor de Oosterse Kerken, officiëel zielzorger is van de Oekraïense immigranten in Nederland. Hij zal dus voor de viering van de Slavisch-byzantijnse Liturgie graag gebruik maken van deze kapel, waar de heilige ikonen waardig en functioneel zijn ondergebracht. Vanwege het opmerkelijk aantal kruisikonen (bronzen en panelen, bronzen gemonteerd in panelen en een zegenkruis) is deze kapel toegewijd aan het H.-Kruis en zal mettertijd vanuit Rome als zodanig worden erkend door de Apostolische Visitator voor de Oekraïners in West-Europa.

Dit eerste bericht en summier overzicht willen we besluiten met het noemen van enige bijzondere exemplaren, om toch een meer concrete indruk van deze collectie te geven.

Allereerst dient te worden genoemd een 15-delige huisikonostase (Russisch, midden 16^e eeuw) met de Tschin of H.-Orde der voornaamste heiligen ter weerszijde van de Deësis, waarvan de Tronende Pancrator

in de mandorla het middelpunt is. Erboven bevinden zich 16 liturgische feesttaferelen uit het leven van Christus en Maria en daarboven nog de afbeeldingen van 14 profeten aan weerszijde van de Moeder Gods van het Tekén. Ikonografisch en zelfs in grootte (185 × 43 cm) gelijk deze polyptiek sprekend op de huisikonostase in de Collection Zolotnitsky te New York, beschreven en afgebeeld in : L. Ouspensky, W. Lossky, *Der Sinn der Ikonen* (Bern, Olten, 1952), blz. 60-68.

Vervolgens noemen we een fraaie Opstandings-ikoon met 16 randikonen, alles in zeer verfijnde miniatuurstijl, uit de School van Palech, uit de 18^e eeuw.

Tenslotte wordt vermeld een merkwaardige Bescherm-ikoon met 50 heiligenfiguren, waaronder viermaal in het centrum gesteld de Moeder Gods, allen gegroepeerd naar hun specifiek patroonschap tegen nader genoemde ziekten en onheilen (Russisch, einde 17^e eeuw).

Niet alle ikonen zijn belangrijk door ouderdom, zeldzaam van voorstelling of opvallend vanwege hun schildertechnische kwaliteit; maar de collectie als zodanig bestrijkt in meerdere opzichten een breed gamma en bewijst de rijkdom, de intense kracht en de schoonheid van de sacramentale wereld der ikonen. Voor de Abdij van Berne betekent deze collectie een verrijking van haar kunstbezit en is het een geestelijk voorrecht, om deze ikonen te mogen beheren en in ere te houden.

Abdij Berne

H. VAN BAVEL, O. Praem.

HEESWIJK-DINTHER (Nederl.)

Un demi-siècle au service de l'histoire de l'ordre de Prémontré

L'article publié ici sous ce titre est repris du *Petit Messager de Notre-Dame du Bon-Remède. Abbaye St.-Michel de Frigolet*, janv.-févr. 1975, p. 12 s.)

C'est au mois d'août 1924 que le chapitre général de l'Ordre reconnut officiellement la *Commission historique de l'Ordre de Prémontré*, déjà constituée auparavant. Ainsi se réalisa un désir exprimé depuis longtemps. En janvier 1925 la commission fit paraître le premier numéro d'une revue qui voulait traiter d'une manière scientifique de l'histoire de l'Ordre, et portait le titre d'*Analecta Praemonstratensia*.